A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának irányelvei a párt

kongresszusára

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának irányelvei a párt XI. kongresszusára

Elfogadta
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának
1974. november 20-i ülése

A Magyar Szocialista Munkáspárt az elmúlt négy esztendőben következetesen megvalósította fő politikai irányvonalát, végrehajtotta a X. kongresszus határozatait. A szocialista építés a X. kongresszus határozatainak megfelelően, magasabb szinten, lendületesen és sikeresen folyt; ennek eredményeképpen a Magyar Népköztársaság előbbre haladt a szocializmus útján.

Hazánkban érvényesült a párt, a munkásosztály vezető szerepe, tovább szilárdult a munkásosztály hatalma, a munkás-paraszt szövetség, fejlődött a szocialista demokrácia, mélyült a szocialista nemzeti egység.

A népgazdaság tervszerűen, arányosan fejlődött. Megvalósul a negyedik ötéves terv, intenzívebb, hatékonyabb a gazdasági munka. Intézkedések történtek a gazdaságirányítás bevált rendszerének továbbfejlesztésére. A termelőmunka eredményeivel összhangban rendszeresen emelkedett a nép életszínvonala. Mindezt olyan körülmények között értük el, amikor a tőkés világban, különösen az utóbbi két évben, felgyorsult infláció, a magasra szökött fűtő- és nyersanyagárak nehezítették gazdaságunk kiegyensúlyozott fejlődését.

Társadalmunkban erősödött a marxizmus—leninizmus befolyása, bővült hatóköre. Tovább emelkedett népünk műveltségi színvonala. A szocialista közgondolkodás mindinkább tért hódít és meghatározza a társadalmi cselekvést.

Pártunk, államunk — testvéri szövetségben a Szovjetunióval, a szocialista országokkal és együtt minden haladó, békeszerető erővel — aktív nemzetközi tevékenységgel biztosította építő-

munkánk külső feltételeit. A Magyar Szocialista Munkáspárt, szorosan együttműködve a kommunista és munkáspártokkal, szélesítve kapcsolatait a nemzeti felszabadító és imperialista-ellenes mozgalmakkal, hozzájárult a nemzetközi feszültség enyhüléséhez.

A Magyar Szocialista Munkáspárt ezekben az években is alkotóan alkalmazta hazai viszonyokra a marxizmus—leninizmust, a szocializmus építésének nemzetközi érvényű elveit és tapasztalatait. A Központi Bizottság a két kongresszus között rendszeresen elemezte a konkrét helyzetet, figyelemmel kísérte a társadalmi folyamatokat, megoldotta az új feladatokat. A párt politikája kiállta a gyakorlat próbáját: cselekvő támogatásra talált a munkásosztályban, a termelőszövetkezeti parasztságban, az értelmiségben, az egész népben.

A magyar nép a szocializmusba vetett hittel, új munkasikerekkel köszönti felszabadulásunk 30. évfordulóját.

A Központi Bizottság, híven a párt munkastílusához, a kongresszusi felkészülés segítése céljából nyílt és széles körű megvitatásra a párttagság és az ország nyilvánossága elé bocsátja irányelveit. Javasolja, hogy azokat a párttagok minden pártszervezetben vitassák meg, tegyék meg észrevételeiket és közöljék állásfoglalásukat.

A Központi Bizottság javasolja, hogy a kongresszus mint a párt legmagasabb fóruma értékelje a X. kongresszus óta végzett munkát, hagyja jóvá, erősítse meg a Magyar Szocialista Munkáspárt eddigi politikáját.

A Központi Bizottság javasolja a XI. kongresszusnak, hogy a párt fő feladatait a következőkben szabja meg.

I

A nemzetközi helyzet, külpolitikánk fő iránya és feladatai

Külpolitikánk alapvető feladatai változatlanok: aktív hozzájárulás szocialista építőmunkánk nemzetközi feltételeinek javításához, a szocialista világrendszer erősítéséhez, a társadalmi haladás, a tartós béke biztosításához.

1. Jelenleg a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének jegyében fordulat megy végbe a nemzetközi helyzetben a hidegháború korszakából a politikai, valamint a kölcsönösen előnyös gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális együttműködés felé. Ebben meghatározó szerepe van a szocializmus javára megváltozott erőviszonyoknak, a Szovjetunió, a Varsói Szerződés Szervezetébe tömörült szocialista országok kezdeményező külpolitikájának, egyeztetett tevékenységének. A nemzetközi enyhülés fontos tényezője a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok viszonyának javulása, kétoldalú kapcsolataiknak fejlődése.

A szocialista világrendszer sikeres fejlődése korunk legfontosabb vonása. A szocialista országok tervszerűen megoldják a maguk elé tűzött társadalmi, gazdasági feladatokat, emelik a dolgozók életszínvonalát. Továbbfejlődésükhöz megvan minden feltételük. Növekvő politikai súlyukkal és vonzerejükkel, gazdasági hatalmukkal mind nagyobb mértékben hatnak az emberiség sorsának alakulására. A szocialista országok támogatják a világ haladó erőit. Szembeszállnak az imperializmus reakciós, békebontó törekvéseivel. Az utóbbi években nagy lendületet vett a munkásosztály forradalmi mozgalma és a felszabadító mozgalmaknak a harca. A tőkésországok kommunista és munkáspártjainak, a mögöttuk felsorakozott dolgozó tömegeknek, vala-

mint az imperialistaellenes politikát folytató fejlődő országoknak az ereje növekszik, befolyásuk egyre számottevőbb.

A kapitalista rendszer általános válsága mélyülőben van. Ezt olyan tények jelzik, mint a tőkésországok egész sorában az ipari termelés stagnálása vagy visszaesése, a gyorsuló infláció, a munkanélküliség és a dolgozók létbizonytalanságának növekedése. Egyre gyakoribbak a politikai és kormányzati válságok. A tőkések igyekeznek a válság terheit a munkásosztályra, a dolgozó tömegekre hárítani. Mindez kiélezi az osztályharcot. Ebben a helyzetben mélyülnek az imperialista hatalmak és más tőkésországok egymás közti ellentétei is. Fokozódik a tömegek harca közvetlen érdekeikért, jogaik védelméért és kiterjesztéséért, a monopóliumok hatalmának megtöréséért és felszámolásáért, a jobboldali, fasiszta törekvések meghiúsításáért, a demokráciáért.

2. Jövőbeni eredményeink legfőbb biztosítéka a szocialista országoknak a marxista—leninista elveken alapuló összeforrottsága, közös fellépése. Ennek tudatában erősítjük barátságunkat, együttműködésünket és egységünket a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal.

Hazánk aktívan részt vesz a Varsói Szerződés Szervezetének és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának tevékenységében. A Varsói Szerződés tagállamainak fegyveres ereje megbízhatóan őrködik a szocialista közösség biztonságán; a béke védelmének legfontosabb tényezője korunkban. A Magyar Népköztársaság osztozik az egyesített védelmi erőfeszítésekben, teljesíti szövetségi kötelezettségeit. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa által elfogadott elvek alapján támogatja a szocialista gazdasági integráció fejlesztését, amely előrehaladásunk döntő nemzetközi tényezője.

3. A nemzeti és az internacionalista érdekeket egyaránt szolgáljuk, amikor minden lehetséges módon és eszközzel részt veszünk a szocialista országok békepolitikájának sikerre vitelében,

a világban levő válsággócok felszámolásában, a nemzetközi kérdések tárgyalásos megoldásában.

A békés egymás mellett élés kibontakozó politikája alapján — és elősegítése végett — a kapcsolatok bővítésére törekszünk a fejlett tőkésországokkal. Ez jobb lehetőséget teremt a béke megszilárdításához, a szocialista országok és a kapitalista országok számára egyaránt hasznos gazdasági együttműködés szélesítéséhez; javítja a tőkés világban élő osztálytestvéreink, a dolgozó tömegek harcának feltételeit; hozzájárul a szocialista rendszer eredményeinek, folényének bemutatásához, valamint a szocializmus eszmei, politikai befolyásának további kiterjesztéséhez. Támogatjuk az emberiség valódi kulturális értékeinek cseréjét, az információs és emberi kapcsolatok bővítését, de visszautasítunk minden politikai és ideológiai beavatkozási kísérletet.

Kapcsolataink bővülnek a már felszabadult, fejlődő országokkal is. Különösen nagy súlyt helyezünk együttműködésünk szélesítésére a haladó rendszerű fejlődő országokkal.

4. Az európai biztonság megteremtése alapvető jelentőségű az egész világ békéjének szempontjából. A hozzá vezető úton fontos állomás, hogy a tőkés világ országai tudomásul vették a második világháború után kialakult helyzet realitásait, elismerték jogilag a Német Demokratikus Köztársaságot, sikerült továbbá rendezni az európai szocialista országok és a Német Szövetségi Köztársaság viszonyát. A szocialista országokkal együtt támogatjuk a biztonsági és együttműködési értekezlet munkáját, a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokat és a genfi leszerelési bizottságban folyó tevékenységet, a fegyverkezési verseny csökkentésére irányuló minden törekvést.

Pártunk következetes elvi álláspontot tanúsít az összes időszerű nemzetközi kérdésben. Ennek megfelelően támogatjuk az indokínai népek függetlenségi küzdelmét, a vietnami hazafiak erőfeszítéseit a párizsi megállapodások végrehajtásáért. Továbbra is az arab népek igazságos ügye mellett állunk, követ-

kezetesen szorgalmazzuk a megszállt területek kiürítését, a palesztin nép jogainak elismerését. Követeljük, hogy Chilében szűnjön meg a népellenes fasiszta terror, állítsák vissza a törvényes, alkotmányos rendet. Nemzetközi összefogással biztosítani kell a ciprusi helyzet rendezését a szigetország szuverenitásának alapján. Üdvözöljük a portugáliai és a görögországi demokratikus erők harcának eredményeit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság nagy jelentőséget tulajdonít a népek közeledését szolgáló nemzetközi szervezeteknek. Hazánk aktívan közreműködik az Egyesült Nemzetek Szervezetének és intézményeinek munkájában.

II

A társadalmi viszonyok továbbfejlesztéséről

A szocializmus alapjainak megszilárdításában elért sikereinkre támaszkodva, a termelési viszonyok fejlesztésével folytatjuk a szocialista társadalom építését.

1. Szocialista fejlődésünk döntő fontosságú biztosítéka a termelőeszközök zömének társadalmi tulajdona. Előrehaladásunk üteme és eredményessége nagymértékben attól függ, hogy jobban kihasználjuk a szocialista állami és szövetkezeti tulajdonban levő lehetőségeket. Az állami és szövetkezeti vállalatokban dolgozik a foglalkoztatottak 95,4 százaléka, itt termelik meg a nemzeti jövedelem túlnyomó részét.

Az állami tulajdon a társadalmasításának szintjénél, a népgazdaságban betöltött szerepénél és nagyságrendjénél fogva döntő tényező. A szövetkezeti tulajdon fontos helyet foglal el népgazdaságunkban. A szocialista alapokra helyezett mezőgazdaság, valamint a szocialista szövetkezeti mozgalom további fej-

lődésének útja mindenekelőtt az, hogy a termelőszövetkezetek korszerű nagyüzemekké válnak, gazdálkodásukban erősödnek a vállalati jellegű vonások. A termelőerők jobb hasznosítása azt igényli, hogy — ahol szükséges — folytatódjék a mezőgazdasági termelőszövetkezetek ésszerű egyesülése; folytatni kell: a szövetkezetek termelést szolgáló társulásainak, közös vállalkozásainak és vállalatainak létrehozását, és bővíteni az állami gazdaságoknak, az állami vállalatoknak és a termelőszövetkezeteknek a fejlett, iparszerű mezőgazdasági termelés kiterjesztését elősegítő, szerződéses alapon nyugvó közös tevékenységét.

Az elkövetkező időkben is szükség van — elsősorban a szolgáltatás területén — főként a saját munkán és a családtagok munkáján alapuló kisárutermelésre.

Az életszínvonal rendszeres emelkedésével társadalmunkban bővül a személyi tulajdonban levő javak köre, növekszik az állampolgárok személyi tulajdona. Pártunk ezt szocialista fejlődésünk fontos eredményének tekinti. Államunk törvényeivel is elismeri, támogatja a munkával szerzett személyi tulajdont, a népgazdasági és egyéni szempontból hasznos lakásépítési akciókat, a személyi tulajdonú lakások építését. A családi szükségleteket meghaladó, spekulációs jellegű ingatlanszerzési törekvéseket törvényes eszközökkel visszaszorítja. Érvényt szerez törvényeinknek, s olyan irányba fejleszti őket tovább, hogy gátat vessenek a nem munkából származó, a szocialista elveket sértő jövedelemfelhalmozásnak.

2. A szocialista társadalom építésében elért haladás kifejeződik a társadalom osztályszerkezetének változásaiban is. Az aktív keresők 58 százaléka munkás, 15 százaléka szövetkezeti paraszt, 24 százaléka értelmiségi-alkalmazott. Az önálló kisárutermelők aránya mintegy 3 százalék.

Tovább erősödött a munkásosztály vezető szerepe. A munkásosztály politikai állásfoglalása, tevékenysége, fegyelme, szemlélete meghatározó módon befolyásolja a dolgozók minden csoportjának, rétegének felfogását. A munkásosztály politikai ön-

tudata fejlődött, a munkások szakképzettsége, műveltsége gyarapodott. A munkásosztály, amely társadalmunk legnagyobb osztálya, a két kongresszus között is tovább nőtt; derékhada a szocialista nagyüzemekben dolgozó munkásság. Pártunk a jövőben is nagy figyelmet fordít a munkások tevékenységére, életére.

Az állami gazdaságok dolgozói a munkásosztály részét alkotják, erősödik együttműködésük és termelési kapcsolatuk a termelőszövetkezeti parasztsággal. Az állami gazdaságok dolgozói — a társadalmi termelésben elfoglalt szerepüknek megfelelően hozzájárulnak a falusi, a mezőgazdasági lakosság szocialista fejlődéséhez.

A szocialista építés döntő követelménye — és a soron levő feladatok végrehajtásának feltétele —, hogy a munkásosztály vezető szerepe a társadalmi élet minden területén érvényesüljön. A munkások céltudatos eszmei nevelésével, valamint általános és szakmai ismereteinek bővítésével fokozni kell a munkásosztály politikai felvértezettségét, közéleti aktivitását. E feladatok megoldásában nagy segítő erő az országossá vált szocialista brigádmozgalom.

A munkásosztály vezető szerepe és annak érvényesülése az egész dolgozó nép érdeke; mindenekelőtt pártunk marxista—leninista politikájában testesül meg. Elvi fontosságú követelmény, hogy a párt-, társadalmi, állami szervek vezető tisztségeibe és testületeibe növekvő számban, kellő arányban kerüljenek a termelésben élenjáró, a társadalmi tevékenységben kiemelkedő és megfelelően felkészült, tehetséges fizikai dolgozók.

Országunk társadalmi és gazdasági haladása, a mezőgazdaság szocialista fejlődése megváltoztatta a mezőgazdasági termelés feltételeit és a falu arculatát. Nagy utat tett meg a munkásosztály szövetségese, a szövetkezeti parasztság. Munka- és életkörülményei közelednek a munkásokéhoz, termelési és közéleti tevékenységével a szocializmus építésének aktív részese. Az elmúlt években tovább erősödött a szövetkezeti parasztság kollek-

tív tulajdonosi és gazdálkodói szemlélete. Emelkedett a mezőgazdasági dolgozók műveltsége, képzettsége, politikai tudatossága. Ezt a jövőben is fejleszteni kell. Tovább kell erősíteni a termelőszövetkezetek szocialista vonásait. Nagy gondot kell fordítani rá, hogy a termelőszövetkezeti fiatalság mindjobban felismerje munkájának, fejlődésének, sorsának távlatait a szocialista mezőgazdaságban.

A társadalmi fejlődés és a tudományos-technikai forradalom követelményeivel összhangban, növekszik az értelmiség szerepe. A magyar értelmiség a nép részeként alkotó tevékenységében eggyé forr, céljaiban azonosul a munkásosztállyal. Értelmiségünk támogatja a párt politikáját, többsége eszmeileg is szocialista irányba fejlődik. Változatlanul fontos feladatunk: a marxizmus—leninizmus befolyásának elmélyítése az értelmiség soraiban, valamint a munkás- és parasztfiatalok, a dolgozó nők kellő arányának biztosítása az értelmiség utánpótlásában.

A kisiparosok, a kiskereskedők és egyéb magánfoglalkozásúak a társadalmi termelésben hasznos szerepet töltenek be.

Rendszerünk legfőbb politikai alapja a munkás-paraszt szövetség, amely tartalmában gazdagodik. A párt e szövetségre támaszkodva bontakoztatja ki politikáját, irányítja és szervezi a szocialista építést. A céljainkkal való egyetértés erősödése révén, a szocialista építőmunka folyamatában egyre szilárdabbá ötvöződik a társadalom minden alkotó erejét felölelő, szocialista nemzeti egység.

3. Hazánkban az antagonisztikus osztályellentmondások megszűnése után, a szocializmus gazdasági, eszmei, politikai alapjainak megszilárdításával tovább erősödött a társadalom egysége. A dolgozó osztályok, rétegek alapvető érdekei a szocialista haza építésében, az életkörülmények javításában és a béke megőrzésében egybeesnek, az osztályok közti különbségek tovább csökkentek.

A társadalmi osztályok, rétegek helyzetéből adódóan érdekellentétek, -ellentmondások is mutatkoznak egyes népgazdasági

ágak, vállalatok dolgozói, országos, területi-helyi érdekek között, a nemzeti jövedelem elosztásának kérdésében, az ár-, bér- és piaci viszonyokban. A következő években pártunknak még inkább azon kell őrködnie, hogy ezek folyamatosan az össztársadalmi érdek alapján oldódjanak meg.

4. A két kongresszus között a párt kezdeményezésére tett intézkedések előmozdították az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztését. Ennek eredményeként tervszerűbbé vált a munka, fokozódott a tömegek aktivitása, az állampolgárok érdekeltsége és felelőssége a szocialista építésben, a társadalmi élet minden területén. Növekszik szocialista államunk szerepe elsősorban a gazdasági építésben és a kulturális életben. Az országgyűlés módosította alkotmányunkat, amely kifejezi a hazánkban végbement szocialista átalakulást és tükrözi társadalmi, politikai, gazdasági viszonyaink fejlődését. Az országgyűlés megfelelően gyakorolja törvényalkotó tevékenységét, a kormányzati munka alkotmányos irányítását és ellenőrzését.

A kormányzati és igazgatási munka az utóbbi években fejlődött. Egyértelműbben elhatárolódtak a kormányzati feladatok és a hatáskörök a minisztériumok, főhatóságok, a központi és helyi szervek között. A fokozódó követelmények miatt a központi irányítást hatékonyabbá kell tenni. Erősíteni kell a központi államigazgatási szervek összehangolt irányító munkáját. A társadalmi tulajdonban levő eszközök gondos felhasználása, a közérdek érvényesítése megkívánja az állami, társadalmi ellenőrzés jelenlegi rendszerének fejlesztését. Az egyre nagyobb szerepet betöltő népi ellenőrzés hatókörét tovább kell növelni.

A X. kongresszus állásfoglalása alapján alkotott törvény rendezte a tanácsoknak, a szocialista állam népképviseleti, önkormányzati és államigazgatási szerveinek tevékenységi körét, növelte önállóságukat, felelősségüket. A tanácsok népképviseleti, önkormányzati és államigazgatási szerepének kibontakoztatása, munkájuk továbbfejlesztése folyamatos feladat. Erősíteni kell irányító, ellenőrző tevékenységüket a hatáskörükbe tartozó gaz-

dasági, kulturális, egészségügyi és szociális intézmények felett. A tanácsok — amelyekben a nép által választott képviselők az állampolgárok nevében és érdekében dolgoznak — nyújtsanak a lakosságnak az eddiginél nagyobb lehetőséget az érdemi beleszólásra és ellenőrzésre. Szükséges, hogy a dolgozó tömegek a politikai közélet, valamint az államélet minden területén és szintjén nagyobb arányban, hatékonyabban kapcsolódhassanak be az ügyek intézésébe. A tanácsok önállóságának növelésében fontos feltétel, hogy gazdasági eszközeik gyarapodjanak és azokat célirányosan használják fel.

Tovább kell erősíteni a törvényhozás társadalmi nyilvánosságát, elfogadás előtt szélesebb körben és rendszeresebben kell megvitatni a tervezeteket és hasznosítani az állampolgárok, a társadalmi szervek észrevételeit, javaslatait. Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok fűzzék még szorosabbra kapcsolatukat választóikkal, az üzemi, munkahelyi kollektívákkal, legyenek a helyi közélet aktív részesei, a közérdek figyelembevételével teljesítsék választóik megbízásait.

Az üzemi demokrácia a szocialista demokrácia alapvető része, amely lehetőséget ad a vállalati gazdálkodásba, a helyi és közügyekbe való beleszólásra; növeli a dolgozók felelősségtudatát, fokozza aktivitásukat. Az üzemi demokrácia jelenlegi működése és hatékonysága nem felel meg a követelményeknek, ezért mind tartalmában, mind módszereiben tovább kell fejleszteni.

A dolgozók véleményére támaszkodva növelni kell az üzemi pártszervezetek szerepét a vállalati terv kialakításában, előzetes véleményeztetésében, a gazdasági munka pártellenőrzésében, a jogok és a kötelességek összhangjának megteremtésében. A szakszervezetek állásfoglalásaikat és javaslataikat a dolgozók közvetlen közreműködésével, minél szélesebb körből szerzett tapasztalatok felhasználásával alakítsák ki. Általánossá kell tenni a fizikai dolgozók bevonását az igazgatói tanácsok, a vállalati felügyelő bizottságok munkájába.

Az üzemi demokrácia érvényesüléséhez olyan belső elszámo-

lási rendszer kialakítása szükséges, amely a dolgozók számára pontosabb áttekintést nyújt a termelés kérdéseiről és világossá teszi a teljesítmények szerinti részesedés mértékét. A hatékonyan működő üzemi demokrácia egyszersmind nagy támasza az egyszemélyi vezetésnek, javítja a vezetői munka színvonalát. Fejlesztése a vállalati irányítási rendszer tökéletesítését, a hatáskörök ésszerűbb rendezését és a dolgozók tartalmasabb, közérthetőbb informálását igényli.

A jelenlegi helyzetben az a legfontosabb, hogy jobban építsünk az üzemi demokrácia meglevő fórumaira. Teremtsük meg mindenütt a szükséges feltételeket ahhoz, hogy a dolgozó közösségek megfelelően élhessenek jogaikkal, befolyásuk növekedhessék. Tartalmasabbá kell tenni az üzemi demokrácia közvetlen fórumainak a munkáját, több érdemi ügyet kell eléjük terjeszteni.

A szakszervezetek a műhelyekben, az üzemegységekben és vállalati méretekben fokozatosan szervezzék meg a munkásgyűléseknek — nagyobb egységekben a munkásküldöttek gyűléseinek —, illetve a bizalmiak tanácskozásainak a rendszeret.

5. A Magyar Népköztársaságban érvényesül a szocialista törvényesség. A becsületes állampolgárt a törvény védi, az ellene vétő nem marad büntetlen. A párt-, állami és társadalmi szervek továbbra is éberen ügyeljenek rá, hogy a szocialista törvényesség mindkét értelemben csorbítatlan legyen. A törvényességet a hatóságok, a gazdasági szervek is, az állampolgárok is minden körülmények között tiszteljék és tartsák meg.

Nagy figyelmet kell fordítani a törvények pontos végrehajtására, jogrendszerünk stabilitására. Egyszerűsíteni kell az ügyintézést, növelni a közszolgálat kulturáltságát. Az államigazgatási munka helyenként tapasztalható bürokratizmusa, nehézkessége hátrányosan befolyásolja az állami szervek és az állampolgárok kapcsolatát. A párt-, állami, gazdasági intézmények szálljanak határozottabban szembe az ilyen jelenségekkel.

A hatóságok a törvényes rend védelme, az állam- és közbiz-

tonság állandó javítása céljából szigorúan lépjenek fel minden társadalomellenes magatartással szemben. Akadályozzák meg a társadalmi és személyi tulajdon elleni bűncselekményeket, a spekulációt, a huliganizmust. Hatóságaink a közrend fenntartásában és következetes szilárdításában jobban támaszkodjanak a társadalmi szervezetekre, erősítsék velük kapcsolataikat. Folytassanak széles körben közérthető jogi propagandát, segítsék ezzel is az állampolgári kötelességek és jogok érvényesülését.

6. A fegyveres erők és a fegyveres testületek tagjai becsülettel teljesítik hivatásukat. Dolgozó népünk elvárja, hogy a néphadsereg tisztjei, harcosai, a közrend védelmezői és a munkásőrök a jövőben is szilárd politikai elkötelezettséggel, magas fokú hivatástudattal és felkészültséggel tegyenek eleget az alkotmányban foglalt megtisztelő feladataiknak.

Hazánk védelmi képességének erősítése érdekében folytatjuk néphadseregünk fejlesztését, harckészségének növelését, a személyi állomány erkölcsi-politikai színvonalának további emelését, szolgálati és életkörülményeinek javítását. A fegyveres erők és a fegyveres testületek alapvető feladatuk teljesítése során fontos és növekvő szerepet töltenek be népgazdasági feladatok megoldásában, az ifjúság eszmei, politikai, kulturális nevelésében.

III

A gazdasági építőmunka feladatai

A népgazdaság a X. kongresszuson jóváhagyott gazdaságpolitikai elveknek megfelelően, a negyedik ötéves tervben meghatározott feladatok végrehajtásával tovább fejlődött. Közelebb jutottunk a kitűzött célhoz, hogy a gazdaságilag közepesen fejlett országok sorából a fejlettek közé emelkedjünk. Bővültek a

szocializmus anyagi-műszaki alapjai, gyarapodott a nemzeti vagyon, emelkedett népünk életszínvonala. A népgazdaság egységes irányításának erősítésére létrehoztuk az Állami Tervbizottságot, megalkottuk a tervtörvényt, az irányítási rendszer továbbfejlődött, javult a tervszerűség.

Az iparban a tervnek megfelelően növekedett a vegyipar, a villamosenergia- és a gépipar aránya. A termékszerkezet a központi fejlesztési programok, a rekonstrukciók és a vállalati kezdeményezések hatására kedvezően változik.

A szocialista mezőgazdaság — az egész népgazdaság koncentrált erőfeszítése következtében — igényesebben, jobb színvonalon elégítette ki az ország és a lakosság szükségleteit. Kiemelkedő eredményeket értünk el a nagyüzemi gabona- és kukoricatermesztésben, valamint az állattenyésztés egyes ágazataiban. Terjed a korszerű agrotechnika, az iparszerű termelés a mezőgazdaságban.

1. Gazdaságpolitikánknak az ötödik ötéves terv időszakában a távlati célokkal összhangban kell biztosítania gazdaságunk tervszerű és arányos fejlődését. Az ötödik ötéves terv idején, 1976 és 1980 között, a nemzeti jövedelem mintegy 30 százalékkal, az ipari termelés 33—35, az építőipari termelés 35—37, a mezőgazdasági termelés 16—18 százalékkal növekedjék. A nemzeti jövedelem növekedése döntő részben a munka termelékenységének emeléséből származzon.

Az ötödik ötéves terv idején a felhalmozás és a fogyasztás olyan arányát szabjuk meg, amely egyidejűleg szavatolja a termelés bővítéséhez szükséges beruházásokat és az életszínvonal rendszeres emelkedését. Ennek megfelelően a felhalmozás aránya a tervidőszak átlagában 25—27 százalék, a fogyasztás aránya 75—73 százalék legyen. A népgazdaság két fő ágát, az ipart és a mezőgazdaságot összehangoltan fejlesztjük.

Egész gazdasági tevékenységünket a társadalmi termelés hatékonyságának eddiginél erőteljesebb növelésére alapozzuk. Ez megköveteli a termelési szerkezet további átgondolt korszerűsí-

tését, a műszaki-tudományos haladás gyorsítását, új technológiák bevezetését, a jövedelmezőség javítását, a belső és külső erőforrások jobb felhasználását. Mindez eddig is munkánk meghatározó követelménye volt, napjainkban azonban különös jelentőségre tesz szert azáltal, hogy a világgazdaságban jelenleg végbemenő folyamatok sok szempontból új helyzetet teremtenek. A legutóbbi egy-két évben, főképpen a nemzetközi tőkés monopóliumok mesterkedései következtében, kiéleződött a nyersanyag- és energiaprobléma, nagyarányú árváltozások következtek be a világpiacon. Szocialista tervgazdaságunk bizonyos mértékig kivédi ennek hatását, de nem függetlenítheti magát a világgazdaságban lejátszódó folyamatoktól.

2. Az iparfejlesztés feladatait hazánk lehetőségeivel és a nemzetközi együttműködéssel egyaránt számolva kell meghatározni. Differenciáltabban kell fejleszteni az ipar egyes ágait, szűkíteni a gyártmányszerkezetet. A feldolgozóiparban — a gép-, a könnyű- és az élelmiszeriparban — elsősorban rekonstrukciók útján bővüljön a termelés. Folytatni kell a vegyipar, ezen belül a petrolkémiai bázis kiépítését. Be kell fejezni a közútijárműgyártás fejlesztési programját és a ruházati ipar rekonstrukcióját.

Az ötödik ötéves terv időszakában — figyelemmel a hazai és a nemzetközi lehetőségekre — korábbi elhatározásainkkal összhangban, de valamelyest lassúbb ütemben, tovább korszerűsítjük az energiaszerkezetet, folytatjuk a földgázprogram végrehajtását. A nyersanyagok, az energiahordozók növekvő felhasználása és a nehezebb beszerzési feltételek miatt fokozott gondot kell fordítani a takarékosságra, a hazai természeti források — köztük a szénvagyon — teljesebb, jobb, gazdaságosabb kiaknázására. Az ország természeti kincseinek, valamint nyersanyagainak hasznosítására átfogó intézkedéseket kell tenni. Legjelentékenyebb ásványkincsünknek, a bauxitnak az ipari feldolgozását a kitermelés növelésével és a timföldgyártás termelékenyebbé tételével, a gyárak rekonstrukciójával kell fokozni.

A népgazdaság előtt álló feladatokhoz igazodva, az építőipar termelését gyorsabban növeljük, hatékonyságát fokozzuk. Ezt igényli a lakásépítés, -felújítás és -karbantartás folytatása is.

Fejlesztjük a személy- és áruszállítást, a közlekedés minden ágát, gazdaságos munkamegosztásukat, valamint az úthálózatot. A nemzetközi tapasztalatokat is szem előtt tartva, figyelmünket az előttünk álló időszakban a tömegközlekedésre összpontosítjuk, amely a személyszállítás gerince. A személygépkocsik számának gyarapodása nem oldhatja meg a közlekedés problémáit. Ezt is figyelembe véve, a nagyvárosokban a tömegközlekedés javítását a járműparkjának korszerűsítésével, a fővárosban a gyorsközlekedés — elsősorban a metróhálózat — fokozott ütemű kiépítésével kell elérni.

3. A mezőgazdaságban folytatjuk a nagyüzemi, iparszerű termelés elterjesztését. Az állami gazdaságok, amelyeknek szerepe egyre növekszik, ennek hozzáértő kezdeményezői, élen járnak a termelésben, a hatékony módszerek alkalmazásában. Arra törekszünk, hogy a mezőgazdasági beruházásokban előtérbe kerüljön a rekonstrukció, korszerűsödjön a gépállomány, bővüljön a vegyianyag-ellátás, a hűtő- és tárolótér. Fontos feladatnak tekintjük a növekvő ráfordításokat jól hasznosító és honosításra alkalmas növény- és állatfajták kiválasztását, hazai nemesítését, elterjesztését.

A nagyobb hatékonyságot és termelési eredményeket a jól és közepesen gazdálkodó nagyüzemek fejlesztésével, a kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek felzárkóztatásával, a természeti feltételeiknek jobban megfelelő termelési szerkezet kialakításával kívánjuk elérni. Az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek általános fejlesztése mellett, ezután is számolunk a háztáji, a kisegítő gazdaságok termelési lehetőségeivel.

A gabona és az ipari növények hozamának növelésével párhuzamosan megoldandó feladat a biztonságosabb zöldség- és gyümölcstermelés, illetve -ellátás. A cukortermelés fedezze a

hazai szükségleteket. Az állattenyésztésben fokozni kell a hústermelést.

4. A népgazdaság tervszerű fejlesztésének alapvető feltétele a beruházási tevékenység javítása. A műszaki fejlesztésre rendelkezésre álló anyagi és szellemi erők ésszerű felhasználásával arra törekszünk, hogy a népgazdaságunk adottságaival összhangban álló területeken a technikai haladás élvonalába kerüljünk. Ennek érdekében a beruházási igényeket népgazdasági, társadalmi fontosságuk szerint kell rangsorolni. Figyelembe véve a gyors műszaki haladást, erőforrásainkat összpontosítjuk a népgazdaság szerkezetét meghatározó átfogó programok, nagyobb beruházások megvalósítására, csökkentjük az eszközök felhasználásának szétaprózottságát. A beruházás minden területén meg kell akadályozni a költséges megoldásokat, a túlzott igények érvényesítését. A vállalati beruházások is jobban feleljenek meg a népgazdasági érdekeknek. Fokozott mértékben veszünk részt a szocialista országok közös vállalkozásaiban.

Javítani kell a gazdasági, műszaki előkészítést, a szervezettséget, rövidíteni az indokolatlanul hosszú kivitelezési időt. Intézkedéseket kell tenni abból a célból, hogy a nemzeti vagyon tetemes részét kitevő termelőberendezéseket jobban használjuk ki, a műszakszámot növeljék, s ezáltal beruházásokat takaríthassunk meg. Céltudatosabb tervezéssel és szervezéssel, határozottabb állami irányítással, a vállalatok közti együttműködés javításával, fegyelmezettebb munkával csökkenteni kell a befejezetlen beruházások arányát.

5. A népgazdaság fejlesztésében a szocialista tervszerűség érvényesítése alapvető jelentőségű feladat. Ezért a központi tervező szervek és a vállalatok tervezésének erősítésére, az érték- és mennyiségi mutatók, valamint a tervcélok és -eszközök teljesebb összhangjára van szükség. A bevált alapelveket érvényesítve, gazdaságirányításunkat — mint a szocialista tervgazdálkodás eszközét — jobban mai és holnapi feladataink, céljaink szolgálatába állítjuk; működését javítjuk. Arra törekszünk, hogy

a szabályozók hatékonyabban alkalmazkodjanak a különböző területek konkrét feltételeihez. Javítani kell a nagy értékű berendezésekkel felszerelt ipari nagyvállalatok gazdálkodási feltételeit.

6. A szolgáltatások jelentősége növekszik a mindennapi létfeltételek formálásában. Szerepük egyre nagyobb a nők széles körű munkába állítása révén kialakuló életforma megszilárdításában, az élet megkönnyítésében. Az eddiginél erőteljesebben kell folytatni a szolgáltató hálózat kiépítését, figyelembe véve a területenként és rétegenként eltérő igényeket. A szocialista szektor mellett továbbra is indokolt a magánszektor szolgáltatási tevékenysége. Mindkettő különösen a nők háztartási munkáját segítse, könnyítse meg jobban.

7. A szocialista világpiacra támaszkodva, objektív lehetőségeink figyelembevételével, szabályozzuk a hazai árszínvonalat. A világpiaci árak tartós változásait a gazdaságilag szükséges mértékig a hazai termelői árakban érvényesíteni kell, hogy jobban orientáljanak a hatékony gazdálkodásra. E változások kihatnak bizonyos fogyasztási cikkek áraira is, ugyanakkor szocialista tervgazdálkodásunk a termelés bővülésével, hatékonyságának növekedésével összhangban biztosítja az életszínvonal további tervszerű és rendszeres fejlődését.

8. Előrehaladásunk alapvető feltétele a szocialista nemzetközi gazdasági összefogásban rejlő lehetőségek teljesebb kiaknázása. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében segítjük a szocialista gazdasági integráció kibontakozását, a komplex program valóra váltását. Főként a termelési együttműködést és kooperációt, valamint a szakosodást és a tudományos-műszaki együttműködést szélesítjük mindenekelőtt a Szovjetunióval és a KGST többi tagállamával. A szocialista országok közös érdekeinek és nemzeti érdekeinknek megfelelően, részt veszünk nyers- és alapanyagok együttes kitermelésében, közös gazdasági szervezetek, vállalatok létesítésében.

A fejlett tőkésországokkal a kölcsönös előnyök alapján bővítjük a gazdasági, kereskedelmi kapcsolatokat. E területen is észszerűbb, hatékonyabb, rugalmasabb munkára törekszünk. Fellépünk mindenfajta megkülönböztetés ellen; külgazdasági kapcsolatainkat úgy alakítjuk, hogy — főleg a szocialista nemzetközi integrációba való szervesebb beépülés révén — előrehaladásunk biztonságosabb legyen.

Gyümölcsöző gazdasági együttműködést építünk ki a gyarmati sorból felszabadult, a nemzeti függetlenség útjára lépett országokkal. Lehetőségeinkhez mérten segítjük önálló nemzetgazdaságuk megteremtését. Fejlesztjük a műszaki-tudományos kapcsolatokat, támogatást nyújtunk szakemberek képzéséhez.

9. Az ország, a főváros, a megyék kiegyensúlyozott fejlesztésére törekszünk. Ezt figyelembe vesszük az új létesítmények telepítésénél. A termelőerők elhelyezése feleljen meg a gazdasági hatékonyság követelményeinek. A különböző körzetek dolgozóinak életkörülményei, társadalmi ellátottsága és jövedelmi színvonala közeledjék egymáshoz. A fejlesztési célok megvalósításánál tekintettel kell lenni a természet- és környezetvédelemre. Gazdasági, szervezési és más intézkedésekkel támogatjuk a város- és községfejlesztést. Azon munkálkodunk, hogy tovább csökkenjenek a különbségek az azonos jellegű települések, valamint a város és a falu kommunális, kulturális, egészségügyi ellátásában. Településeink nyújtsanak a szocializmust építő embernek mind kedvezőbb létfeltételeket.

10. Legfontosabb feladatunk a népgazdaság belső tartalékainak jobb kihasználása, a munka termelékenységének növelése, az önköltség csökkentése, a minőség javítása. A termelés növekedése mindenekelőtt a termelékenység emelkedésétől függ. Az anyagi lehetőségek arányában — különösen a népgazdaság fő területein — folytatni kell a termelőfolyamatok korszerűsítését, és gépesítéssel csökkenteni a nehéz fizikai munkát. Javítani kell a munkaerő-gazdálkodást. Gyorsabb haladást kell elérni az

üzem- és munkaszervezésben, amelyet a vállalatok, a szövetkezetek gazdálkodásának szerves részévé kell tenni. Átfogó és észszerű takarékosságot kell megvalósítani a népgazdaság minden területén.

IV

Életszínvonal-, szociálpolitikai feladatok

Szocialista előrehaladásunk során, gazdasági építőmunkánk eredményeként rendszeresen emelkedik dolgozó népünk életszínvonala. Az egy főre jutó reáljövedelem a negyedik ötéves terv időszakában 24 százalékkal, a tervezettet megközelítően növekszik. Népünk jobban táplálkozik, szebben öltözködik, kulturáltabban él, mint bármikor ezelőtt.

A X. kongresszust követően a társadalmi juttatások a tervezettnél dinamikusabban bővültek. Az életkörülmények javulásához a munkaidő-csokkentés is hozzájárult. Számottevően növekedett a családi pótlék, a gyermekgondozási segély összege, nőtt az átlagnyugdíj. A szociális biztonságot fokozta az egészségügyi ellátásnak, a társadalombiztosításnak a kiterjesztése minden állampolgárra.

Az ötödik ötéves terv során a reáljövedelem 23—25 százalékkal növekszik Az életszínvonal emelésének azon tényezőit helyezzük előtérbe, amelyek egyidejűleg szolgálják az anyagi jólétet és a gazdasági hatékonyságot. A bérpolitikában fő célunk a munka szerinti elosztás erősítése.

1. Az alapvető osztályoknak és rétegeknek, mindenekelőtt a munkásságnak és a parasztságnak a jövedelme arányosan növekedjék. A kereseti arányok javítása ösztönözzön a magasabb termelékenységre, a nagyobb hatékonyságra. Differenciált bér- és jövedelemszabályozással biztosítani kell a jó munka megérdemelt anyagi elismerését. A legalacsonyabb keresetek — javuló

teljesítmények alapján — az átlagosnál gyorsabb ütemben emelkedjenek.

Következetesebben kell érvényesíteni az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét, így szüntetve meg a nők és a férfiak keresetében még meglevő különbségeket is. Körültekintő bérpolitikával elejét kell venni aránytalanságok vagy feszültségek keletkezésének.

2. A lakosságot, a jövedelmekkel arányosan, több, jobb, választékosabb közszükségleti cikkel látjuk el. Gondoskodunk arról, hogy elegendő olcsó fogyasztási cikk legyen a vásárlóknak. Fejlesztjük az üzlethálózatot, a kereskedelem kulturáltságát.

3. Az ötödik ötéves terv éveiben általánossá tesszük a 44 órás munkahetet. A munkanap teljesebb kihasználásával, jobb szervezéssel, a fegyelem erősítésével kell megalapozni a munkaidő további tervszerű csökkentését.

4. A lakáshelyzet javítását pártunk fontos társadalompolitikai, szociális feladatnak tekinti. Biztosítjuk, hogy az eddiginél több állami lakás épüljön. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk az ipari központokban élő nagyüzemi munkásság, a fiatalok lakáshelyzetének további javítására. Minden három- és több gyermekes családot néhány éven belül önálló lakáshoz juttatunk. A települések közművesítését összehangoljuk a lakásépítéssel. Érvényt szerzünk annak a követelménynek, hogy az új lakótelepekkel egyidőben készüljenek el a kereskedelmi, egészségügyi és kulturális létesítmények. A jövőben is támogatjuk a saját erőből történő lakás- és családiház-építést.

5. A párt hazánk népesedési helyzetének alakulását nagy fontosságú nemzeti és társadalmi ügynek tekinti. A szocialista társadalomban növekszik a család szerepe. Az ország, a társadalom jövőjéért érzett felelősséget olyan irányba kell fejleszteni, hogy emelkedjék a több gyermekes családok száma, s e családok élvezzenek megkülönböztetett támogatást, övezze őket közmegbecsülés.

Államunk, a népesedési céloknak megfelelően — a bölcsődei és óvodai hálózat folyamatos bővítése, a gyermekélelmezés kiterjesztése mellett — növeli a pénzbeli juttatásokat, a családi pótlékot, a gyermekgondozási segélyt. Budapesten, az öt nagyvárosban és az ipari centrumokban megközelítően kielégítjük az óvodai igényeket. Segítjük a fiatalok felkészülését a családi életre, a korszerű családtervezést, a nők egészségvédelmének fejlesztését.

Népesedési helyzetünk javítását a központi támogatás mellett elő kell segíteni helyi gazdasági és szociális intézkedésekkel is. A párt- és társadalmi szervek lépjenek fel mindenhol az anyák megbecsüléséért, a család intézményének védelméért és erősítéséért.

6. Javítjuk a szociálpolitikai ellátást. Tovább egységesítjük nyugdíjrendszerünket és csökkentjük a korábbról megmaradt különbségeket. Biztosítjuk a nyugdíjak reálértékének megtartását. Fokozatosan megszüntetjük a társadalombiztosításban még fennálló eltéréseket.

Az egészségügyi intézmények felújításával és bővítésével, a meglevő hálózat szervezettebb irányításával, az orvostudomány új eredményeinek alkalmazásával javítjuk a betegellátást és a betegségek megelőzését. Számottevő ráfordítással növeljük a szociális otthonok férőhelyeit. Továbbfejlesztjük az üzemegészségügyet.

7. A szabad idő értelmes, kulturált eltöltésének növekszik a jelentősége mind az egészség megőrzésében, mind a személyiség formálásában. Államunk előnyben részesíti azokat a formákat, amelyek a dolgozó kollektívák közös pihenését, sportolását, utazását szolgálják. Meg kell gyorsítani, elsősorban a belföldi turizmus igényeinek kielégítésére, üdülő- és kirándulóközpontok létrehozását, további kiépítését a szükséges kereskedelmi és szolgáltató-hálózattal együtt.

8. Hazánkba sok külföldi látogat és számuk tovább növekszik. A többségükben szocialista országokból jövő látogatók itt-tartóz-

kodása a kölcsönösen jobb megismerést, a kapcsolatok fejlesztését, bensőségesebbé tételét szolgálja. Az idegenforgalom ahhoz is hozzájárul, hogy a kapitalista országokból érkezők körében hazánkról valósághű kép alakuljon ki. Támogatni kell az idegenforgalmi célokat szolgáló szállodák, intézmények bővítését. Elősegítjük a magyar állampolgárok kollektív és egyéni utazásait, amelyek bővítik ismereteiket.

V

Ideológiai és művelődési feladatok

A X. kongresszus határozatainak érvényesítése eredményesen folyt az ideológiai életben is. Tovább erősödött hazánkban a marxizmus—leninizmus eszméinek befolyása. A szocialista építésben elért sikerek és a hatékonyabb, színvonalasabb ideológiai munka nyomán szélesebb körben tudatosodtak eszméink, a szocialista magatartás normái, mélyült a társadalmi felelősségérzet. Megélénkült az ideológiai élet, növekszik a pártszervezetek, a kommunisták érdeklődése az elméleti kérdések iránt.

Az ideológia területén fő feladatunk, a társadalom politikai egységére támaszkodva, a tömegek szocialista tudatának fejlesztése, a szocialista építés segítése.

1. Az elméleti munkában, a szocializmus propagandájában erősíteni kell a kapcsolatot az élettel, a szocialista építőtevékenységgel. Alkotó választ kell adni társadalmunk fejlődésének kérdéseire. Idejében kell feltárni és elemezni a fejlődés új tendenciáit és előremutató igénnyel általánosítani a tapasztalatokat.

Különösen fontossá válik szocialista távlataink világosabb körvonalazása, a szocialista életmód fölényének bemutatása a kapitalista életformával szemben. Fontos feladat a népünk, el-

sősorban munkásosztályunk gondolkodásában és magatartásában kibontakozó szocialista vonások általánosítása. Szélesebb körben tegyük tudatossá: a szocialista hazafiság cselekvő hazafiság, társadalmi céljaink megvalósítását szolgáló felelős, aktív magatartás és állandó készenlét vívmányaink védelmére. Erősítsük tovább, terjesszük azt a meggyőződést, hogy eredményeink forrása, nemzeti felemelkedésünk záloga szocialista társadalmi rendünk, a magyar dolgozó tömegek teremtő munkája és összefogása a Szovjetunióval, a szocializmus útjára lépett népekkel, a világ haladó erőivel.

Egyértelmű, következetes marxista bírálatban kell részesíteni a közgondolkodás egészséges fejlődése mellett jelenlevő jobboldali, ultraradikális, dogmatikus nézeteket. Határozott harcot kell folytatni az eszméinktől idegen polgári, kispolgári szemlélet ellen. Elsősorban a kommunisták elvszerű fellépésével kell visszaszorítani és leküzdeni e káros szemlélet olykor közéletünkben is fölerősödő különböző hatásait. Nagy figyelmet kell fordítani a nacionalizmus és a kozmopolitizmus bírálatára.

2. A pártpropaganda az elmúlt években kiszélesedett, milliós tömegek ismerkedtek és ismerkednek meg a marxizmus—leninizmus alapjaival, a párt politikájának fő kérdéseivel. Formái színesebbé váltak, a gyakorlathoz közelebb kerültek. Az agitációs és propagandamunka feladata: forradalmi elméletünk, alapvető tételeinek, a párt politikájának meggyőző hirdetése, és az ország előtt álló feladatokra való mozgósítás. Magyarázza az eseményeket sokoldalúan, összetettségükben, és arra törekedjék, hogy a jelenkor folyamatait, azok összefüggéseit minél szélesebb körben megértsék. Mutassa be hitelesen eredményeinket, járuljon hozzá fokozottabban a munka, az alkotó tevékenység társadalmi tekintélyének növekedéséhez. Küzdjön a szocializmustól idegen megnyilvánulások ellen; segítse olyan társadalmi légkör kialakítását, amelyben elszigetelődik a közösségellenes, az emberi együttélést sértő magatartás.

Tartalmasabbá kell tenni a szocialista országok eredményei-

nek hazai és nemzetközi propagandáját. Le kell leplezni az ellenséges tájékoztató szervek fellazító tevékenységét, amelynek célja a szocialista országok szembeállítása egymással és a Szovjetunióval.

Minden párttag kötelessége politikánk képviselete, terjesztése. Ennek leghatásosabb módja az aktív véleménycsere a pártonkívüliekkel; ennek során lehetőség nyílik a különböző nézetek szembesítésére, tisztázására, a marxista—leninista álláspont meggyőző kifejtésére. Az agitáció és a propaganda ily módon nemcsak ismereteket nyújt, hanem folyamatosan választ is ad a szocialista építés mindennapi problémáira, egyúttal hozzájárul pártszervezeteink befolyásának erősítéséhez.

Teljesebbé és eszmeileg megalapozottabbá kell tenni a tájékoztatást a nemzetközi és a belpolitikai kérdésekről. A sajtó, a rádió, a televízió jelentős hatalmi eszközök, fontos ideológiai, politikai szerepet töltenek be a társadalom életében, eszméink terjesztésében. Munkájuk javításával szolgálják hatékonyabban politikánkat.

3. A X. kongresszus határozatainak megfelelően fejlődött tudományos életünk. Nőtt a szocialista fejlődésünkkel közvetlenül összefüggő kutatások aránya. A társadalomtudományok segítették a párt- és állami döntések megalapozását. Javultak a kutatómunka hazai feltételei. Szélesedtek és mélyültek tudományos kapcsolataink a testvéri szocialista országokkal, elsősorban a Szovjetunióval.

Társadalmunkban növelni kell a tudomány szerepét és gyorsítani termelőerővé válását, hatékonyabbá kell tenni a kutatási eredmények felhasználását. A tervezési, a koordinálási és a gazdálkodási módszerek fejlesztésével törekedni kell az anyagi és szellemi erők összpontosítására, a hazai és a nemzetközi kutatások körültekintőbb összehangolására. Több tudományágban hatnak helytelen elméleti nézetek a kutató- és oktatómunkára. Az ideológiai, társadalomtudományi kutatóhelyeken, a társadalomtudományok egész területén biztosítani kell a marxizmus—

leninizmus egyértelmű érvényesülését, bontakozzék ki jobban vitázó szelleme az antimarxista nézetekkel szemben.

4. A X. kongresszus határozatát teljesítve, a Központi Bizottság az állami oktatásban hosszabb időszakra kijelölte a feladatokat. Javultak a világnézeti oktatás és nevelés feltételei, csökkent a tanulók túlterhelése; emelkedett az oktató-nevelőmunka színvonala; bővült a diákönkormányzati tevékenység.

Az állami oktatásban szélesebb rétegek számára kell biztosítani a feltételeket az általános és szakmai ismeretek magas szintű elsajátításához, a rendszeres továbbképzéshez. Az iskola egész munkásságával szolgálja jobban az aktív, közösségi életet élő, a szocialista világnézet és erkölcs befogadására fogékony személyiségek nevelését. Elsőrangú feladat az általános iskola és a szakmunkásképzés fejlesztése, a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi segítése valamennyi iskolafokozatban. Minden szinten javítani kell a világnézeti oktatásnak és nevelésnek a tartalmát és a formáját. A pedagógusokat nagyobb társadalmi megbecsülésben kell részesíteni; emelni kell képzésük és továbbképzésük színvonalát.

5. A két kongresszus között is gyarapodott népünk műveltsége. Fokozódott az érdeklődés a korszerű társadalmi, természettudományos, műszaki ismeretek iránt. Mind szélesebb rétegek olvasnak rendszeresen. Szorosabbá vált a kultúra, a művészetek és a tömegek kapcsolata.

Erősítsük tovább a közművelődés világnézeti hatását, növeljük a társadalom tagjainak politikai műveltségét. Érjük el, hogy mind többen folyamatosan művelődjenek, vegyenek részt általános és szakmai oktatásban, továbbképzésben, önképzésben. Fejlesszük a kultúra területén is a közösségi formákat. Fordítsunk különös gondot a munkásosztály tudásának gazdagítására, kultúrálódására. Javítsuk a közművelődés elvi, politikai irányítását. Tegyük a pártmunka részévé a közművelődési tevékenységet.

Törvényt kell alkotni, amely összefoglalja a közművelődés

céljait és feladatait, s gondoskodni kell végrehajtásának feltételeiről. Meg kell gyorsítani az olyan intézmények építését, amelyek egyaránt alkalmasak művelődési és sportolási célra. A sportmozgalomban előtérbe kell helyezni az iskolai testnevelést és a tömegsportot.

6. Az elmúlt időszakban az egyes művészeti ágakban értékes művek születtek. Növekedett a különböző művészeti rendezvények látogatottsága. A szocialista vonások további erősítésének céljából elvszerű vitákkal, következetes marxista kritikai értékeléssel, az alkotó műhelyek, a szerkesztőségek ideológiai és politikai felelősségének érvényesítésével határozottabban kell támogatni a szocialista realista, közéleti elkötelezettségű irodalmat és művészetet. A dolgozó osztályok, a társadalom életének központi kérdései kapjanak jelentőségüknek megfelelő teret a művészeti alkotásokban. Tovább kell fejleszteni az alkotó műhelyek és a művészek kapcsolatait a munkásokkal, a kultúrát szerető, értő dolgozókkal.

Általános fejlődésünk nagy felelősséget ró a pártszervezetekre, az ideológiai, kulturális és művelődésügyi területeken dolgozó párttagokra. Társadalmunk olyan színvonalú és hatású ideológiai, kulturális és közművelődési tevékenységre tart igényt, amely tudatosabban alakítja szocialista irányba az emberek gondolkodását, eszmevilágát.

VI

A párt- és tömegszervezetek feladatai

Szocialista építésünk vezető ereje a párt. A X. kongresszus óta eltelt időszakban pártunk vezető szerepe megfelelően érvényesült.

A Magyar Szocialista Munkáspárt továbbra is arra törekszik,

hogy politikájával kifejezze és szolgálja a munkásosztály, az egész nép érdekeit.

1. A szocialista építés soron levő feladatainak teljesítése, a társadalmi viszonyok és folyamatok tudatos alakítása megköveteli a párt vezető szerepének még következetesebb érvényesítését. Ennek előfeltétele a párt politikájának megvalósítása, a párttagok eszmei, politikai felkészültségének gyarapítása, az ideológiai munka javítása, a pártfegyelem megszilárdítása. Minden pártszervezet kapcsolja össze eszmei, politikai irányító és nevelő tevékenységét a határozatok végrehajtásának folyamatos szervezésével, a fő feladatok teljesítésének állandó ellenőrzésével.

Tovább kell erősíteni a pártmunka politikai-mozgalmi jellegét. Fel kell lépni minden szinten a helyenként mutatkozó hivatalnoki stílus és az indokolatlanul sok papírmunka ellen, mert ez figyelmet és energiát von el a tömegek körében folytatott politikai tevékenységtől. Nagyobb alapszervezetek létrehozásával meg kell szüntetni a szétaprózottságot minden olyan helyen — üzemben, községben, hivatalban —, ahol ehhez a feltételek megvannak. Ezzel is növelni kell a kommunisták akcióképességét, befolyását.

2. A párt sikeres tevékenysége döntően eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységén alapul. Az egység magasabb színvonalra emelése állandó folyamat. Ezt pártszerű vitákkal, a párt álláspontjának kifejtésével és állhatatos képviseletével, a téves nézetek visszautasításával kell elérni.

3. Pártunk hű a demokratikus centralizmus lenini elvéhez. A pártdemokrácia fejlesztésének fontos eleme a párttagság széles körű bevonása a határozatok előkészítésébe, a döntésekbe. A párttestületek a döntések megalapozottságának erősítése érdekében hasznosítsák a tudományok, különösen a társadalomtudományok eredményeit. A centralizmus fejlesztésének fontos eleme a határozatok hiánytalan végrehajtása és az ellenőrzés. A döntést segítő demokratikus vita után, a kommunista bírálat

alapján következetesebben kell számon kérni a párt minden tagjától és funkcionáriusától a fegyelmezett munkát, a határozatok melletti elvszerű és érvelő kiállást. A pártmegbízatások jobban épüljenek a határozatokból adódó konkrét tennivalókra.

4. A párt vezető szerepének erősítése, politikájának helyes megvalósítása szükségessé teszi a kádermunka elveinek hatékonyabb érvényesítését, színvonalának emelését.

A vezetők többsége eredményesen látja el feladatát. Eszmei, politikai felkészültségük, szakmai hozzáértésük és magatartásuk alapjában megfelel a növekvő követelményeknek. Szükséges, hogy fejlesszék politikai és szakmai ismereteiket, a társadalom- és a szaktudományok körében való jártasságukat. Éljenek, dolgozzanak, viselkedjenek a szocialista elvek és normák szerint. Munkájukban támaszkodjanak a dolgozók kollektívájára. Minden szinten növelni kell az irányító szervek felelősségét a hatáskörükbe tartozó vezetők magatartásáért és tevékenységéért.

A szükséges stabilitás fenntartásával és a káderek tervszerű cseréjével javítani kell a párt- és állami vezető szervek összetételét. Minden vezető csak addig dolgozzék irányító munkán, amíg képes ellátására. Növelni kell a testületek szerepét a személyi kérdések eldöntésében. Erősíteni kell a kádermunkában a bizalom, az őszinteség, a nyíltság légkörét.

Minden vezető egyik legfőbb kötelessége gondoskodni az utánpótlásról, ezért személyesen is felelős. Céltudatosabban kell segíteni a munkában és a társadalmi életben kitűnt, jó szervező-vezető készségű, tehetséges fizikai dolgozók vezetővé válását. Az irányító posztok betöltésénél jobban számításba kell venni az erre alkalmas nőket, fiatalokat. Határozottabban fel kell lépni az előítéletek, a pozícióféltésből eredő hátrányos megkülönböztetések ellen.

5. A párt a dolgozóknak, elsősorban a munkásoknak a legjobbjait veszi fel tagjai sorába, azokat, akik meggyőződéses hívei szocialista társadalmunknak, élen járnak a munkában, a szocializmus elvei szerint élnek.

A pártszervezetek fordítsanak több figyelmet azokra a dolgozókra, akik méltók a párttagságra. A felvétel előtt a tagságra jelöltek ismerjék meg a párt programját és szervezeti szabályzatát, vegyenek részt a tömegszervezetek, a társadalmi mozgalmak, a szocialista brigádok tevékenységében. Figyelmesebben, gondosabban készítsék fel őket a párttagságra, felvételük után is törődjenek képzésükkel, nevelésükkel. A pártépítés folyamatos eszmei, politikai munkát igényel, s nem korlátozódhat a tagfelvételre. Váljék az egyik legfontosabb pártmegbízatássá a párttagságra alkalmas dolgozókkal való rendszeres foglalkozás.

A párt összetételének fejlesztése érdekében gondoskodni kell a munkások, különösen a szakmunkások megfelelő arányú felvételéről. A tagfelvétel fő forrásai a nagyüzemek legyenek.

6. A munkáshatalmat erősíti, a szocialista építés hatékonyságát növeli, ha minden állami szerv, társadalmi szervezet rendeltetésszerűen, önálló arculattal működik, felelősen vesz részt a politikai irányvonal kialakításában és megvalósításában.

A párt az állami szervek rendeltetésszerű működését elvi, politikai irányítással, helyes kádermunkával biztosítja. Fontos, hogy a párthatározatokat az állami szervek azonosan értelmezve, idejében valósítsák meg. Növelni kell az e területen működő pártszervezetek és kommunisták felelősségét. Szükséges a párt- és állami szervek munkájának jobb és gondosabb összehangolása, a felesleges párhuzamosságok csökkentése, megszüntetése. A pártszervezetek ösztönözzék és segítsék az ügyintézés egyszerűsítését, javítását.

A szakszervezetek tekintélye és befolyása nőtt. Hozzáértőbben gyakorolják funkcióikat: támogatják a munkáshatalmat, segítik a társadalom építését, a dolgozók szocialista szellemű nevelését, képviselik tagságuk, a bérből és fizetésből, valamint nyugdíjból élő dolgozók érdekeit. A Szakszervezetek Országos Tanácsának munkája fejlődött, és az iparági szakszervezetek sajátos tevékenysége is helyes irányba bontakozik ki. Főleg a vállalati és intézményi szakszervezeti bizottságok működésében tapasz-

talható javulás. Sokrétűbbé váltak, bővültek a magyar szakszervezetek nemzetközi kapcsolatai. A szakszervezetek nevelőmunkája azonban még nem kielégítő, belső életük demokratizmusa elmarad az igényektől és a lehetőségektől.

A szakszervezetek politikai befolyásukkal, mozgalmi eszközeikkel is segítsék a termelési feladatok sikeres teljesítését, a korszerű technika bevezetését, a haladó termelési mozgalmak elterjedését, a munkakörülmények javítását, az üzemi, munkahelyi demokrácia kibontakozását. Követeljék meg tagjaiktól a fegyelmezett, pontos munkát. a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését. A politikai, szakmai és kulturális nevelést színvonalasabban végezzék. Éljenek jogaikkal, képviseljék és védjék bátrabban a dolgozók érdekeit. Lépjenek fel a törvények, a rendeletek megtartásáért.

A párt ifjúságról szóló határozata a megvalósulás útján van. Lényeges, pozitív változás következett be az ifjúság megítélésében és az ifjúságról való gondoskodásban. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség alapvetően betölti politikai, társadalmi szerepét, erősödött kommunista jellege. A párt növekvő arányban meríti utánpótlását a KISZ tagjaiból.

Az ifjúság jövője összekapcsolódik a társadalmi fejlődéssel és nagymértékben függ a fiatalok odaadó munkájától. A körükben folyó eszmei, politikai nevelésben növelni kell a társadalom minden szervezetének felelősségét és aktivitását. Társadalmunk elvárja a családoktól, az iskolától, a munkahelyi kollektíváktól, az állami, gazdasági vezetőktől, a tömegszervezetektől és -mozgalmaktól, hogy tudatosabban és igényesebben formálják jövőnk építőinek eszmei, politikai, erkölcsi arculatát. A párt támogatja azokat a törekvéseket és intézkedéseket, amelyek a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség politikai jellegének és mozgalmi vonásainak továbbfejlesztését szolgálják. A KISZ-szervezetek neveljék fiatalságunkat önállóságra, kezdeményezésre. A párt alapszervezeteiben javítani kell a KISZ pártirányítását. Több figyelemmel, segítőkész bizalommal kell foglalkozni a párt-,

KISZ- és szakszervezetekben és a vonzási körükben tevékenykedő fiatalok tanulásával, termelő- és társadalmi munkájával.

A Kommunista Ifjúsági Szövetségben dolgozó párttagok és a pártszervezetek céltudatosan készítsék fel a legjobb fiatalokat a pártba való belépésre. A Kommunista Ifjúsági Szövetség az ifjúsági vezetőknek és aktivistáknak tervszerű nevelésével váljék a párt egyik legfontosabb utánpótlási forrásává. A Magyar Úttörők Szövetsége szervezze a gyermekek közösségi életét, segítse az iskolai nevelést.

A nőkről szóló párthatározat megvalósítása társadalmi összefogással sikeresen halad. Következetesebben érvényesül a nők egyenjogúsága a munkahelyek betöltésében, a képzésben, az anyagi elismerésben. A választott testületekben és a gazdasági vezető tisztségekben egyre több a nő.

A tényleges egyenjogúság megteremtése érdekében további gyakorlati intézkedésekre és hatékonyabb tudatformálásra van szükség.

A párt szervei és szervezetei tekintsék állandó feladatuknak a nők helyzetével, politikai, szakmai fejlődésével és társadalmi aktivitásának növelésével foglalkozó határozat valóra váltását. Rendszeresen számoltassák be az állami és gazdasági szervek kommunista vezetőit ebből adódó teendőik végrehajtásáról. Készítsenek fel és javasoljanak minél több tehetséges nőt vezető tisztségre. Kezdeményezzék a dolgozó nők kettős elfoglaltságához rugalmasabban igazodó oktatási formák kialakítását, a szakképzettségukben és politikai felkészültségükben mutatkozó elmaradás gyorsabb felszámolását, az anyák munkájának lehetőségeinkhez mért könnyítését. A nők társadalmi helyzetét érintő kérdésekben a Magyar Nők Országos Tanácsa éljen javaslattevő és bírálati jogával.

A párt szövetségi politikájának kerete a Hazafias Népfront-mozgalom. Mindennapos tevékenysége szemléletesen bizonyítja, hogy a különböző világnézetű emberek, fizikai és szellemi dolgozók, idősek és fiatalok összefogása hazánk javát szolgálja. A

szocialista nemzeti egység teljes kibontakoztatása azt igényli, hogy fokozódjék a Hazafias Népfront társadalmi, politikai szerepe; a népfront avassa közüggyé legfontosabb céljainkat. Több fizikai dolgozót, fiatalt és nőt készítsen fel közéleti cselekvésre. Aktivitásával, javaslataival, bírálatával járuljon hozzá az állami szervek és a lakosság kapcsolatának erősítéséhez, a város- és községpolitikai tervek kimunkálásához és megvalósításához, az országgyűlés, a tanácsok feladatainak jobb ellátásához.

A Hazafias Népfront-mozgalom segíti belső építőmunkánkat, mozgósítja a széles tömegeket a függetlenségükért és szabadságukért harcoló népekkel való szolidaritásra, a nemzetközi biztonság megszilárdításáért, a békéért vívott küzdelemre.

VII

A párt nemzetközi tevékenységének, kapcsolatainak fejlesztéséről

Pártunk a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus elvei alapján a jövőben is olyan politikát folytat, amely a nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista világrendszer egységét, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalmak erőinek gyarapodását, az imperialistaellenes közös front összekovácsolását, a béke védelmét szolgálja.

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít a szovjet testvérpárthoz fűződő viszonyának és azt minden téren fejleszti. A Szovjetunió Kommunista Pártja szerezte a legtöbb, a legátfogóbb tapasztalatokat a szocialista építésben, a nép eszmei, politikai egységének megteremtésében, az imperializmussal vívott harcban. A legtöbbet teszi a nemzetközi kommunista mozgalom fejlődéséért, forradalmi el-

méletünk lenini örökségének megvédéséért és gazdagításáért. Pártunk ápolja és erősíti kapcsolatait a szocialista országok közösségének minden pártjával; még szilárdabbra ötvözzük országaink és népeink barátságát, fejlesztjük együttműködésünket. Fontos feladatunknak tekintjük, hogy részt vegyünk a testvérpártok összehangolt ideológiai tevékenységében. Közös erővel fokozni kell a szocializmus propagandáját, vissza kell verni az imperialisták eszmei diverzióját, le kell leplezni haladás- és békeellenes tetteit.

Pártunk kész további erőfeszítésekkel hozzájárulni az imperializmus ellen harcoló erők tömörítéséhez, a közös akciók sikeréhez. Szélesíti kapcsolatait, erősíti szolidaritását a tőkés világ és a fejlődő országok marxista—leninista pártjaival; támogatja az imperialistaellenes összefogás érdekében kialakított együttműködésüket más haladó politikai erőkkel.

2. A nemzetközi osztályharc megköveteli a kommunista és munkáspártok egységének állandó erősítését. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy két- és sokoldalú találkozókon a jövőben is rendszeresen kicseréljük tapasztalatainkat a többi testvérpárttal, és az új viszonyoknak megfelelően összehangoljuk feladatainkat, munkánkat. Ezen az elvi alapon támogatjuk az európai testvérpártok értekezletének megtartását. Aktívan fellépünk a kommunista és munkáspártok soron következő nemzetközi tanácskozásának előkészítéséért. A kommunista mozgalom szerves részének tekintjük a testvérpártoknak a világ különböző térségei, egyes földrészek és övezetek sajátos követelményeivel összhangban álló, egységünket erősítő tanácskozásait.

3. A kommunista mozgalom sorainak szorosabbra zárása, valamennyi imperialistaellenes erő tömörítése elválaszthatatlan az opportunizmus jobb- és „baloldali", s a manapság különböző helyeken jelentkező úgynevezett újbaloldali válfajai ellen vívott elvi-politikai harctól. Az opportunizmus mindegyik változata kárt okoz mozgalmunknak, nehezíti a testvérpártok összefogását, fékezi az új társadalomért folytatott harcot, objektíve az

imperializmus támasza. Állhatatosan harcolni kell a marxista—leninista elmélet forradalmi tisztaságának megőrzéséért. Határozottan vissza kell utasítani a szocialista országok és a nemzetközi kommunista mozgalom egységére különösen veszélyes soviniszta, nacionalista és szovjetellenes nézeteket. Elítéljük a maoista vezetés álláspontját és törekvését, amely eltorzítja a nemzetközi osztályharc valódi tartalmát és céljait.

4. Pártunk a társadalmi haladás érdekében a forradalmi szolidaritás, az egyenjogúság elvei alapján fejleszti kapcsolatait az antiimperialista erőkkel, a nemzeti demokratikus pártokkal, a hazájuk függetlenségéért, szabadságáért harcoló felszabadító mozgalmakkal.

Együttműködésre törekszünk a szocialista és szociáldemokrata pártokkal a nemzetközi enyhülés és biztonság erősítése, a munkásosztály akcióegysége érdekében minden lehetséges területen és kérdésben.

Pártunk nemzetközi politikája és tevékenysége élvezi dolgozó népünknek, szocialista szövetségeseinknek, valamint a világ más forradalmi és haladó erőinek bizalmát, támogatását. Mély meggyőződésünk, hogy a kommunista és munkásmozgalom egysége, a béke erőinek összefogása a szocializmus, a haladás eszméinek győzelmét segíti elő.

*

A magyar kommunisták sok százezres tábora odaadó munkával, felelősségteljesen készül a párt XI. kongresszusára, a szocialista építésben előttünk álló feladatok megoldására. A Központi Bizottság biztos benne, hogy a kongresszus új lendületet ad gazdasági és kulturális építőmunkánknak. Tovább gyarapítjuk anyagi, szellemi értékeinket, erősítjük társadalmunk szocialista jellegét. Pártunk a szocializmus felépítésére törekszik, nagy lépést tesz a kommunizmus felé vezető úton. E cél jegyében szilárd eszmei, politikai egységben dolgozzunk tovább a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásán, népünk felemelkedésén!

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
74—4697. Szikra Lapnyomda, Budapest

2,— Ft